

Remissyttrande gällande Trafikverkets förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026–2037

Norra Skog har tagit del av Trafikverkets förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026–2037, dnr LI2025/01587. Som remissyttrande hänvisas till vad som framgår av detta utlåtande.

Norra Skog är en skogsägarförening som ägs av drygt 27 000 enskilda skogsägare med ett samlat skogsinnehav på drygt 2,2 miljoner hektar skogsmark i de fyra nordliga länen. Föreningen har omkring 650 egna anställda och sysselsätter närmare 800 personer i skogsentreprenad, transporttjänster och industrientreprenad.

Industrigrenen under varumärket Norra Timber omfattar tre sågverk, tre förädlingsenheter samt en stolpfabrik. Tillsammans producerar industrierna årligen närmare 700 000 kubikmeter trävaror och cirka 60 000 svarvade furustolpar per år. Av trävaruförsäljningen exporteras ungefär 60 procent. Föreningen äger även 30 procent av massabruket Husum Pulp AB, som årligen producerar cirka 730 000 ton blekt pappersmassa. 2024 omsatte koncernen 5,7 miljarder kronor.

Inledning

Trafikverkets förslag till ny nationell plan för transportinfrastruktur för perioden 2026–2037, med en budget på 1 171 miljarder kronor för att förbättra och underhålla Sveriges transportinfrastruktur, är välkommen. Utgångspunkterna för framtagandet av planförslaget är de transportpolitiska målen och principerna, infrastrukturpropositionen och regeringens direktiv. Regeringen har i proposition och direktiv bland annat betonat vikten av underhåll av vägar och järnvägar, att totalförsvarets behov beaktas och att investeringsmedlen ska fördelas så att de ger största möjliga samhällsnytta.

Planen beskriver hur den statliga infrastrukturen ska underhållas och utvecklas under de kommande tolv åren. Den beskriver hur pengarna ska fördelas mellan drift och underhåll av statliga vägar och järnvägar, investeringar i statliga vägar, järnvägar, farleder och slussar, åtgärder för att minska infrastrukturens miljöpåverkan samt medel till forskning och innovation.

Synpunkter

Transporter utgör en grundpelare för att upprätthålla samhällets funktionalitet, såväl i ett normalläge som vid extremväder eller i kris. Norra skog välkomnar därför nysatsningar på befintligt väg- och järnvägsnät, Myndighetens förslag beskriver hur 1 171 miljarder kronor ska fördelas på underhåll av vägar och järnvägar och nya investeringar under de kommande tolv åren i Sverige, räknat från 2026 till 2037.

Staten har ett stort ansvar för att bidra till den gröna omställningen runt om i landet och behöver därför möta upp med nödvändig infrastruktur. Underhållsskulden för Sveriges väg- och järnvägsnät är dock omfattande och beräknas i Trafikverkets inriktningsunderlag uppgå till 127 miljarder kronor. Av den anledningen måste underhåll gå före nyinvesteringar. Föreslagen ökad ramnivå med 27 procent förefaller i detta sammanhang vara en rimlig nivå – på kort och medellång sikt.

Trafikverket konstaterar att en ökad ram med 27 procent skulle innebära att hela det eftersatta underhållet på väg kan återtas, järnvägens underhållsskuld minskar samtidigt som satsningar på signalsystemet ERMTS och BK4-vägnätet genomförs, vilket vi välkomnar.

Norra Skog transporterar årligen stora mängder gods. Transporterna består av skogsråvaror till industrin i form av timmer, massaved, cellulosafilis samt skogsbränslen. Vi använder järnväg för råvarutransporter där det är fysiskt möjligt, men i grunden är vi i huvudsak hänvisade till lastbilstransporter.

I detta sammanhang vill vi poängtera vikten av en fortsatt utvidgning av BK4-vägnätets små och stora vägar. Eftersom nästan alla transporter av skogliga råvaror, i anslutning till industrier och terminaler, därtill sker på kommunala vägar är det av största vikt att Trafikverket intensifierar samverkan och dialog med landets kommuner. Detta för att säkerställa att kommunala vägar som behövs för ett funktionellt BK4-vägnät också klassas som BK4. Det gäller främst kommunala vägar till och från industri, godsterminal eller hamn från en statlig BK4-väg.

Fokus på underhåll är välkommet och Norra Skog instämmer i Trafikverkets beskrivning om vikten av att rusta, effektivisera och modernisera den befintliga infrastrukturen. Efterfrågan på hållbara skogsprodukter förväntas fortsatt öka, och att tillgodose samhällets behov av förnybara byggmaterial, förpackningar, bioenergi etcetera kommer därför att vara en fortsatt viktig uppgift för svenska skogsindustrier – under överskådlig tid.

Norra Skog anser att en väl utbyggd infrastruktur med BK4-vägnät, bättre väg- och järnvägsunderhåll i hela landet, adekvata banavgifter för tunga godståg tillsammans med energieffektiva fordon och fossilfria drivmedel, kan skapa goda möjligheter att påskynda omställningen i landets transportsektor – en sektor som enligt riksdagens mål ska ha reducerat sina klimatutsläpp med 70 procent senast 2030.

Vi anser dock att nuvarande samhällsekonomiska kalkylmodeller missgynnar godstransporter systematiskt. Persontrafikens tidsvinster värderas högre, trots att industrins kostnader vid störningar är betydligt större. Modellerna måste reformeras så att de speglar försörjningskedjornas verklighet. För basindustrin i norra Sverige är väg, järnväg och sjöfart inte transportmedel. Det är produktionsinfrastruktur. Utan fungerande transporter sker ingen produktion vilket hämmar tillväxten i svensk ekonomi.

Det är därtill anmärkningsvärt att den nationella planen anger startår men inte slutår för olika projekt. Detta skapar direkt osäkerhet för industri, kommuner och regioner, som då inte kan planera sin kringinfrastruktur. I praktiken innebär det försenade detaljplaner, uteblivna investeringar och ökade kostnader.

Skogsindustrin i norra Sverige behöver förutsägbarhet. Vi investerar i decennieperspektiv. Staten måste således leverera en planering som håller över mandatperioder och regeringsskiften. Därför är det avgörande att planen anger tydliga slutår för samtliga stora objekt.

Avslutningsvis uppmuntrar Norra Skog regeringen att, när beslut om nationell plan ska fastslås under våren 2026, fortsatt beaktar vikten av att prioritera åtgärder med hög samhällsekonomisk lönsamhet.

För Norra Skog, ekonomisk förening, 794000–2665

Patrik Jonsson
Chef Skog & Virke

Jonas Eriksson
Medlemschef